

A mia madre.

Io vo' baciár, o mamma, la tua mano:
Era dessa che in chiesa mi menava,
Le vesti e il nutrimento m' apprestava.

Io vo' baciár, o mamma, gli occhi tuoi:
Con essi dolcemente mi guardavi,
E al cielo per me spesso l'innalzavi.

Io vo' baciár, o mamma, la tua bocca:
Il Padre nostro essa m' ha insegnato,
E cento e mille volte m' ha baciato.

Dr. Mih. Opeka.

Ljudski oder.

Dne 28. aprila je bila zaključna predstava letošnje sezone. Igrali so kot benefico igralskega osebja Carro-Karlweissovo ljudsko igro „Delavec in gospoda“ (Das Riesenspielzeug). Gostoval je g. Verovšek v vlogi knjižgoveza Marnerja. Občinstvo je bilo prav zadovoljno z igro in igranjem.

„Ljudski oder“ je zaslužil, da se ozremo ob koncu sezone v par besedah nazaj na prvo leto njegovega življenja. Predstav je priredil 25, za začetek brezdvomno čedno število. Od teh jih odpade 14 na izvirne slovenske igre in 10 na nemške; ena (javna produkcija dramatične šole) je imela mešan program. Izredno veliko je bilo število premier: Mati svetega veselja, Dekle z biseri, Dimež in Kljubovalci. — Če razdelimo predstave po vsebini, je bilo vprizoritev narodnih iger 5, ljudskih 4, veseloiger 5, nabožnih 6, modernih 2, klasičnih 3. (NB: Tukaj ne štejeemo različnih del, ampak samo število gledaliških večerov.)

Glede pomena prve sezone „Ljudskega odra“ bi mi pripomnili sledeče: To je bil prvi poizkus slovenske katoliške javnosti, imeti lastno gledališče. Vsak tak poizkus se ima boriti z zunanji in notranji težkočami, ki se pokažejo šele takrat, ko se prične delati na tem težavnem polju. Ob času cesarjeve petdesetletnice vladanja so zgradili na Dunaju krščanski socialci takozvano jubilejno gledališče, ki naj bi gojilo krščansko dramo. In precej let je še manjkalo do šestdesetletnega jubileja, ko je bil že ravnatelj v tem gledališču Jud in ko se je drama morala umekniti popolnoma operi in opereti. V Ljubljani smo imeli letos priliko, seznaniti se z zahtevami, ki jih stavi gledališče na voditelje in občinstvo. To nam zasigura varen in siguren, čeprav morebiti počasen razvoj.

Dalje pa so imeli naši ljudje, ki imajo veselje do igranja, priliko, vežbati svoje zmožnosti. V teku prvega leta se je vršilo skupaj nad 280 vaj. („Slovenec“ z dne 13. aprila 1912.) Nekateri igralci so nastopili pri vseh 25 predstavah. In uspeha ter napredka v igranju ni tajil nihče, kdor je videl prve skromne poizkuse po mnogih vajah in deloma prav sigurne nastope po kratki pripravi koncem sezone. „Ljudski oder“ si je pri tem vzgojil nekaj moči, ki bodo lahko še z uspehom nastopale na deskah, ki naj pomenijo svet.

Našo iskreno zahvalo pa zaslužijo vsi, ki so žrtvovali za prosep „Ljudskega odra“ brezplačno svoj čas in — denar.

J. D.

Avugst Strindberg, znamenit skandinavski pisatelj, je umrl ta mesec v 63. letu v Stockholmu. Strindberg je bil iz realistične šole in se je s strastno bojevitostjo

vrigel v nove struje. Njegovo življenje je bilo divje raztrgano. Strindberg je bil otrok ubožne rodbine in je preživel bedno mladost. Zato je tudi njegovo prvo avtobiografično delo „Otrok deklet“ polno togote na družbo. Medicinske in prirodoznanske studije je moral nedovršene opustiti in je postal časnikar; kot tak je prišel med one napol mladostno-divje, napol utrujenoblazirane kroge iz moderne inteligence, ki jih je slikal v svojih spisih. V treh zakonih ni našel miru, vedno se je ločil; v svojih spisih pa kaže veliko sovraštvo in zaničevanje do žene. Nietzschejeva morala „nadčloveka“ je močno vplivala na Strindberga; seveda tudi pri njem prihaja „nadčloveška“ psihologija ad absurdum, kajti „nadčlovek“ nazadnje znori (v romanu

JAPONSKE OGNJEGASNE VAJE.

„Na odprtem morju“). V zadnji tretjini svojega življenja pa se je Strindberg zelo izpremenil. Iz naturalista postane mistik; prejšnji darvinist, ki je poznal samo fiziološke vzroke descendenčne teorije, začne iskati verskih motivov in priznavati božjo milost. Strindberg je proti koncu pisal tudi domoljubne zgodovinske drame.

Naše slike.

Prehod čez Berezino (str. 205) je izmed najgroznejših vojnih prizorov vseh časov. Ko se je moral Napoleon umikati iz Rusije po moskovskem požaru, ga je preganjala kruta ruska zima. Tisoči vojakov so pomrznili na sneženih ruskih poljanah. Najhujše je pa

AVIATIK IVAN WIDMER.

merava ruska vlada preiskati dno reke, na katerem se bo našlo brez dvoma zanimivih ostankov. Kmetje so že izvlekli iz reke mnogo francoskega orožja.

Mlini ob Savi (str. 213). Ob Savi med Kranjem in Medvodami so še tipični kmečki mlini. Kolo je lahko konično in se da dvigati in nižati po vodni višini. Seveda se bodo te primitivne naprave morale umekniti modernemu napredku. Kranjski deželni odbor je pokupil te mline, in tu bodo nastale velike hidroelektrične centrale, ki bodo dajale mnogo tisoč konjskih sil za najraznovrstnejšo uporabo.

Ledena gora (str. 224) je povzročila potop „Titanica“, kakor smo že zadnjič poročali. Take ledene gore se odtrgajo od velikanskih lednikov Grenlandije in polarnih pokrajin, in morski toki jih zanese v odprto morje. Njihova prostornina je ogromna, kajti samo sedmi do osmi del gleda iz morja, ostalo je pod vodo. Ker se ne ve, kako daleč sega led pod vodo, morajo ladje pluti v daljnem loku okoli take ledene gore, da ne trčijo ob njo pod vodo, kakor se je zgodilo nesrečnemu „Titanicu“.

bilo ob Berezini. Francoška vojska je morala čez slab most. Pod težo topov in vozov se je most podrl. Od zadaj so pritiskali kozaki na Francoze. Nihče se ni mogel ustaviti na bregu, kajti množice od zadaj so porivale prednje čete naprej. Poskakali so v ledeno vodo, kajti tudi led se je udrl. Kmalu je bila deroča reka polna mrličev. Strašni prizor, ko se podira most pod težo pritiskajoče množice, nam kaže naša slika. Sedaj — sto let po katastrofi —

Nova cesta je bila zgrajena pred kratkim tudi mimo Muljave proti Gabrovščici na cesti od Zatične proti Žužemberku (gl. str. 201).

Most čez Dobličanko pri Črnomlju (str. 217) je eden največjih in najlepših v naši državi. V visokem loku se vzpenja nad strugo in veže oba bregova, ki sta bila doslej ločena po dveh jako strmih klancih. S tem interesantnim mostom, ki je tudi s tehničnega stališča znamenit, je dobila Bela Krajina pravo atrakcijo. Zgradbo sta izvršili tverdki Jos. Lončarič ter Zajec in Horn.

Gorski strelci so imeli svoje tekmovalno streljanje letos v Ljubljani. Udeležila sta se ga Nj. ces. visokost nadvojvoda Friderik in domobranski minister Georgi. Slavnost se je izvršila na najlepši način. Na str. 233 vidijo čitatelji branitelje naših gora na težavnem planinskem pohodu. Naši gorski strelci so izvrstni hribolazci, ki se vežbajo v uprav vratolomnih turah za čas, ko bode treba s puško pregnati sovražnika.

Ko so letos na sv. Marka praznik v Benetkah blagoslavljali novozgrajeni zvonik, je poletel k slavnosti mladi drzni aviatik iz Trsta, dvajsetletni Ivan Widmer. Dvignil se je z letališča na Žavljah in je v eni uri in 18 minutah preletel 112 km dolgo pot čez morje v Benetke. Imel je aeroplan Bleriotovega sistema. Da se je ognil nasprotnim vetrovom, se je dvignil v višino nad 2000 m. Widmer je prvi preletel Adrijo. Že prej je bil poletel iz Gradeža v Trst ter tekmoval tudi v Dunajskem Novem mestu, koder je dobil drugo nagrado.

Italijansko-turška vojska ne napreduje na suhem v Tripolisu, pač pa prodirajo Italijani na morju. Dardanele so sicer zopet odprte za trgovino; zato pa si osvajajo Italijani otoke v Egejskem morju. V Dardanelah so bili Turki položili mine. Slika str. 236 nam kaže eksplozijo min. Sedaj se mine odstranjujejo. Italijani so poleg manjših otokov zasedli tudi Rhodos.

ITALIJANSKO BRODOVJE KRIŽARI PRED JAFU.